

Bài 1 trang 106 SBT Sử 10

Hãy khoanh tròn chữ cái trước ý trả lời đúng.

1. Ý nào dưới đây không phải là nguyên nhân dẫn đến sự bùng nổ của phong trào nông dân Tây Sơn?

- A. Chế độ phong kiến Đàng Ngoài cũng như Đàng Trong khủng hoảng sâu sắc.
- B. Đời sống nhân dân vô cùng cực khổ.
- C. Phong trào nông dân bị đàn áp.
- D. Đất nước được thống nhất nhưng chính quyền mới lại suy thoái.

Trả lời: D

2. Phong trào Tây Sơn bùng nổ vào

- A. năm 1771. C. năm 1789.
- B. năm 1775. D. năm 1791.

Trả lời: A

3. Phong trào Tây Sơn mang tính chất

- A. kháng chiến chống ngoại xâm. C. chiến tranh giải phóng dân tộc.
- B. khởi nghĩa nông dân. D. nội chiến.

Trả lời: B

4. Trận thắng quyết định cuộc kháng chiến chống quân Xiêm giành thắng lợi là

- A. Bạch Đằng. C. Rạch Gầm - Xoài Mút.
- B. Chi Lăng - Xương Giang. D. Ngọc Hồi - Đống Đa.

Trả lời: C

5. Cuộc kháng chiến chống quân Thanh thắng lợi vào

A. năm 1771. C. năm 1789.

B. năm 1785. D. năm 1791.

Trả lời: C

6. Người lãnh đạo cuộc kháng chiến chống quân Thanh thắng lợi là

A. Nguyễn Nhạc.

B. Nguyễn Lữ.

C. Nguyễn Huệ

D. ba anh em Nguyễn Nhạc, Nguyễn Huệ, Nguyễn Lữ.

Trả lời: C

7. Trận đánh quyết định thắng lợi của cuộc kháng chiến chống quân Thanh là ở

A. sông Như Nguyệt. C. Ngọc Hồi - Đống Đa.

B. Chi Lăng - Xương Giang. D. sông Bạch Đằng.

Trả lời: C

Bài 2 trang 107 SBT Sử 10

Hãy điền nội dung phù hợp vào chỗ trống (...) trong các câu sau đây về phong trào Tây Sơn và sự nghiệp thống nhất đất nước.

1. Từ giữa thế kỉ XVIII, chế độ phong kiến Đàng Ngoài cũng như Đàng Trong bước vào giai đoạn.....Nhà nước không quan tâm đến ..... nhân dân gây cản trở cho.....dân tộc.

2. Đất nước .....hai miền, địa chủ lấn chiếm.....của nông dân, thiên tai, đói kém.....Do đó..... trở nên sâu sắc.

3. Năm 1771, một cuộc khởi nghĩa nông dân bùng lên ở ấp Tây Sơn (Bình Định) do..... lãnh đạo. Sau nhiều năm chiến đấu kiên cường, nghĩa quân đã.....phần đất tù Quảng Nam trở vào.

4. Từ sau chiến thắng Rạch Gầm - Xoài Mút, về cơ bản quân Tây Sơn đã làm chủ được toàn bộ..... Trong những năm 1786 — 1788, phong trào Tây Sơn lần lượt đánh đổ..... và làm chủ toàn bộ đất nước.

Trả lời:

1. Từ giữa thế kỉ XVIII, chế độ phong kiến Đàng Ngoài cũng như Đàng Trong bước vào giai đoạn...(khủng hoảng)....Nhà nước không quan tâm đến ...(đời sống)... nhân dân gây cản trở cho...(sự phát triển của)...dân tộc.

2. Đất nước ....(bị chia thành)...hai miền, địa chủ lấn chiếm...(đất đai)...của nông dân, thiên tai, đói kém...(hoành hành)...Do đó...(mâu thuẫn xã hội)... trở nên sâu sắc.

3. Năm 1771, một cuộc khởi nghĩa nông dân bùng lên ở ấp Tây Sơn (Bình Định) do...(3 anh em Nguyễn Nhạc, Nguyễn Huệ, Nguyễn Lữ)... lãnh đạo. Sau nhiều năm chiến đấu kiên cường, nghĩa quân đã...(làm chủ)...phần đất từ Quảng Nam trở vào.

4. Từ sau chiến thắng Rạch Gầm - Xoài Mút, về cơ bản quân Tây Sơn đã làm chủ được toàn bộ...(Đàng Trong)... Trong những năm 1786 — 1788, phong trào Tây Sơn lần lượt đánh đổ...(tập đoàn phong kiến Lê - Trịnh)... và làm chủ toàn bộ đất nước.

Bài 3 trang 108 SBT Sử 10

Hãy đánh giá đóng góp của phong trào Tây Sơn trong việc thống nhất đất nước?

Trả lời:

- Lật đổ chính quyền họ Nguyễn ở Đàng Trong:
  - Năm 1771, cuộc khởi nghĩa Tây Sơn nổ ra, năm 1773 đánh chiếm Quy Nhơn.
  - Năm 1777, quân Tây Sơn đã lật đổ chính quyền của chúa Nguyễn.
- Lật đổ chính quyền Trịnh - Lê:
  - Năm 1786, Nguyễn Huệ mang quân ra Bắc lật đổ chính quyền chúa Trịnh.
  - Năm 1788, Nguyễn Huệ mang quân ra Bắc lật đổ chính quyền vua Lê.
- Như vậy chỉ sau 17 năm (1771 - 1788), phong trào Tây Sơn đã lần lượt tiêu diệt 3 tập đoàn phong kiến Nguyễn - Trịnh - Lê, xoá bỏ sự chia cắt Đàng Trong - Đàng Ngoài hơn 2 thế kỉ. Bước đầu hoàn thành sự nghiệp thống nhất đất nước.

Bài 4 trang 108 SBT Sử 10

Hãy rút ra đặc điểm và phân tích nguyên nhân thắng lợi của cuộc kháng chiến chống quân Thanh (1789).

- Đặc ..... điểm:
- Phân tích nguyên nhân thắng lợi:.....

Trả lời:

- Đặc điểm:
  - Diễn ra ngay sau khi Quang Trung - Nguyễn Huệ lên ngôi, nổ ra trong thời gian ngắn chưa đầy 10 ngày, được xem là chiến công đỉnh cao của thiên tài quân sự Nguyễn Huệ, với một lực lượng yếu hơn địch nhiều lần (hơn 10 vạn mà chọi với 29 vạn), và là cuộc hành quân thần tốc, là cuộc chiến tranh của toàn dân chống giặc, trong đó nổi bật vai trò của người nông dân với vị lãnh tụ áo vải của họ. Cuộc kháng chiến này cũng chấm dứt thời kì xâm lược của các triều đại phong kiến Trung Quốc.
- Phân tích nguyên nhân thắng lợi:
  - Uy tín và tài thao lược của Quang Trung; tinh thần yêu nước, chiến đấu dũng cảm của nghĩa quân, của nhân dân được phát huy cao độ, sự đồng tình ủng hộ của quân dân và sĩ phu Bắc Hà.

Bài 5 trang 108 SBT Sử 10

Bộ máy nhà nước dưới thời vua Quang Trung được tổ chức như thế nào?

Trả lời:

Năm 1788 Nguyễn Huệ lên ngôi Hoàng đế, đặt niên hiệu là Quang Trung. Hoàng đế Quang Trung tổ chức bộ máy nhà nước theo mẫu hình của các triều đại trước (Quân chủ chuyên chế) Đứng đầu triều đình là Hoàng đế. Công chúa Ngọc Hân (con vua Lê Hiển Tông) được phong là Bắc Cung Hoàng Hậu. Nguyễn Quang Toản được lập làm Thái tử. Hoàng đế thu tóm trong tay tất cả các quyền lực nhà nước. Trong triều có hai ban văn, võ với các chức quan như tam công, tam thiếu, đại chủng tể, đại tư đồ, đại tư mã, đại tư không, đại tổng quản, đại đồng lý, đại đo đạc, thái lý,... Dưới các trọng thần văn võ là 6 bộ do các thượng thư đứng đầu, viện hàn lâm, viện ngự sử, viện thái y, viện sàng chính,...

Ở địa phương, đơn vị hành chính như thời Lê, song có tổ chức lại chặt chẽ hơn. Từ Quảng Nam trở ra Bắc được chia làm nhiều trấn. Đứng đầu mỗi trấn là một Trấn thủ do một võ quan nắm giữ, phụ giúp là Hiệp trấn do quan văn phụ trách, tham trấn giúp Trấn thủ quản lý hành chính, tư pháp,...

Các đơn vị hành chính địa phương dưới trấn là phủ, huyện, tổng, xã. ở cấp phủ, huyện có cặp đội quan văn võ, đứng đầu là võ phân xuất và văn phân tri quản lý. Riêng cấp huyện có thêm chức tả, hữu quản lý giúp việc. Ở tổng có tổng trưởng, ở xã có xã trưởng phụ trách quản lý hành chính.

Quang Trung thực hiện chế độ phân phong các con trấn trị các khu vực quan trọng như Quan Thủy phụ trách Bắc thành tiết chế, Quan Bàn đốc trấn Thanh Hoá.

Hàng ngũ quan lại bao gồm thân thuộc của nhà vua, các võ tướng Tây Sơn và các cựu thần nhà Lê tự nguyện hợp tác với Tây Sơn. Quang Trung rất trân trọng các nho sỹ này và giao cho các chức vụ quan trọng. Các quan chức đều được hưởng bổng lộc theo chế độ hưởng tô thuế, một vài xã, một số quan chức cao cấp có công thì được cấp thêm ruộng đất tuy không nhiều.

Bài 6 trang 109 SBT Sử 10

Vương triều Quang Trung đã làm gì để phục hồi và phát triển kinh tế? Trong lĩnh vực văn hoá - giáo dục, Nhà nước đã thực hiện những chính sách và biện pháp như thế nào?

- Về kinh tế: .....
- Về văn hoá - giáo dục : .....

Trả lời:

- Về kinh tế:
  - Ban chiếu kêu gọi nhân dân khôi phục sản xuất, lập lại sổ hộ => những người phiêu tán phải về quê làm ăn, giải quyết tình trạng ruộng đất bỏ hoang.
  - Bãi bỏ hoặc giảm nhẹ nhiều loại thuế, nhờ đó nghề thủ công và buôn bán được phục hồi dần.
  - Mở cửa ải, thông thương chợ búa. -> Hàng hoá không ngưng đọng, lợi cho tiêu dùng của dân.
- Về văn hoá - giáo dục:
  - Tổ chức lại giáo dục, thi cử
  - Ban bố "Chiếu lập học", các huyện, xã được nhà nước khuyến khích mở trường học; dùng chữ Nôm làm chữ viết chính thức của nhà nước.

Bài 7 trang 109 SBT Sử 10

Nguyễn Huệ (Quang Trung) có vai trò như thế nào trong hai cuộc kháng chiến chống quân xâm lược Xiêm và Thanh?

Trả lời:

- Nguyễn Huệ là nhà quân sự thiên tài. Trong hoạt động quân sự, ông chủ động tập trung lực lượng đánh vào những mục tiêu chiến lược trọng yếu nhất và hành động liên tục, bất ngờ, chớp nhoáng, quyết liệt làm cho đối phương không kịp đối phó.
- Nguyễn Huệ còn là nhà chính trị sáng suốt. Từ mục tiêu trước mắt của phong trào nông dân là đánh đổ chế độ áp bức Trịnh - Nguyễn, Nguyễn Huệ đã vươn lên nhận thức được nhiệm vụ dân tộc là thống nhất đất nước và đánh đuổi ngoại xâm.
- Trong 17 năm hoạt động sôi nổi, liên tục, khởi nghĩa Tây Sơn đã thu được nhiều thắng lợi rực rỡ, lập nên những công lao hiển hách:
  - Lật đổ các chính quyền phong kiến phản động Nguyễn - Trịnh - Lê.
  - Xoá bỏ sự chia cắt đất nước, bước đầu lập lại nền thống nhất quốc gia.
  - Đánh tan các cuộc xâm lược của Xiêm, Thanh, bảo vệ được nền độc lập và lãnh thổ của Tổ quốc.
- Trong đó, không thể phủ nhận vai trò lãnh đạo tài tình, sáng suốt của Quang Trung và bộ chỉ huy nghĩa quân. Quang Trung đã phát huy cao độ truyền thống yêu nước của nhân dân, ý chí quyết chiến quyết thắng của quân sĩ. Trong cuộc đấu tranh chống các tập đoàn Nguyễn - Trịnh - Lê, các thủ lĩnh Tây Sơn đã có những hoạt động phù hợp với mong muốn của dân nghèo, có những đường lối chiến lược, chiến thuật đấu tranh đúng đắn tập hợp được các tầng lớp xã hội. Trong cuộc kháng chiến chống Xiêm, chống Thanh, Quang Trung đã phát huy lòng dũng cảm của quân lính, nắm vững thời cơ, lợi dụng được nhược điểm của giặc. Từ đó, ông đã chủ động mở những trận quyết chiến nhanh chóng, bất ngờ khiến cho quân địch không kịp đối phó.
- Quang Trung là lãnh tụ nông dân kiệt xuất, là nhà quân sự, chính trị thiên tài. Là anh hùng dân tộc vĩ đại của nhân dân ta trong thế kỉ XVI, góp phần, mở đầu cho việc thống nhất lại đất nước sau hơn 200 năm chia cắt.